



การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าของพระสงฆ์สายอรัญญวาสี:
กรณีศึกษา วัดประสิทธิ์สามัคคี (วัดป่าบ้านต้าย) อ.สว่างแดนดิน จ.สกลนคร



อธิบดีแผนกการ
จาก
ศาสตราจารย์ ดร. อุดมศักดิ์ ทรัพย์การศาสตร์ ม.มหิดล

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาเทคโนโลยีการบริหารสิ่งแวดล้อม
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล

๒พ
๘๔๗๗๗
๒๕๔๒
๓.๓

พ.ศ. 2542

ISBN 974-662-507-1

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยมหิดล

3937140 ENTM/M : สาขาวิชา : เทคโนโลยีการบริหารสิ่งแวดล้อม ;

วท.ม. (เทคโนโลยีการบริหารสิ่งแวดล้อม)

คำสำคัญ : การอนุรักษ์ / ป่าไม้ / สัตว์ป่า / ทรัพยากร / พระสงฆ์ / อนุรักษ์วาสี / พระป่า

ชื่อนว ใจเที่ยง : การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าของพระสงฆ์สายอนุรักษ์วาสี :

กรณีศึกษา วัดประสิทธิ์สามัคคี (วัดป่าบ้านด้าย) อ.สว่างแดนดิน จ.สกลนคร (THE IMPACT OF FOREST MONKS ON THE FOREST AND WILDLIFE RESOURCES CONSERVATION : A CASE

STUDY OF WATPRASITHSAMAKKEE (WATPAHBANTAI) SAWANGDANDIN DISTRICT,

SAKORNNAKHON PROVINCE) คณะกรรมการควบคุม วิทยานิพนธ์ : โอภาส ปัญญา, Ph.D., เข็ม

ทองดี, ศศ.ม., ศึกษาศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล, วท.ม. 365 หน้า. ISBN 974-662-507-1

การถูกทำลายและการลดลงของทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่านั้นเป็นปัญหาด้านสิ่งแวดล้อมที่สำคัญสำหรับประเทศไทย กล่าวกันว่าเป็นผลพวงของการพัฒนาที่เน้นความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจมากเกินไป การศึกษาการอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าของพระสงฆ์สายอนุรักษ์วาสีเป็นการศึกษาถึงบทบาทของพระสงฆ์ โดยเน้นที่แนวคิดและแนวทางการดำเนินชีวิตของพระสงฆ์สายอนุรักษ์วาสี ที่มีผลต่อการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ ทั้งยังศึกษาการมีปฏิสัมพันธ์ในแง่การจัดการทรัพยากรธรรมชาติของชาวบ้าน โดยเน้นการวิจัยเชิงคุณภาพ และสำรวจสถานการณ์ของระบบนิเวศทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าภายในบริเวณวัดประสิทธิ์สามัคคี

การศึกษานี้พบว่า การอนุรักษ์ทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าของพระสงฆ์สายอนุรักษ์วาสีแห่งนี้ เกิดขึ้นจากระบบวิถีชีวิตแนวพุทธที่เน้นในเรื่องการศึกษาพัฒนาตน เพื่อให้ก้าวขึ้นสู่ความเป็นอริยชน หมายถึง ผู้ไม่เบียดเบียน มีอิสระทางปัญญา อันเป็นอุดมการณ์สูงสุดแห่งการพัฒนาศักยภาพมนุษย์ตามหลักธรรมของพุทธศาสนา โดยที่บูรณาการการศึกษาพัฒนาตนควบคู่ไปกับวิถีการดำรงชีวิต และจากฐานของวัฒนธรรมชุมชนดั้งเดิมของชาวบ้านที่เรียกว่า “ฮีด12 คอง14” ซึ่งเชื่อมความสัมพันธ์ระหว่างพระกับชาวบ้านด้วยอย่างใกล้ชิด ยังผลให้ชาวบ้านได้เข้าไปมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ทรัพยากรด้วย โดยได้รับอิทธิพลจากวิถีชีวิตของพระสงฆ์สายอนุรักษ์วาสี ที่เน้นในการศึกษาพัฒนาตนเป็นหลัก ดังนั้นปรากฏการณ์แห่งทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าที่มีอยู่ จึงเกิดจากความร่วมมือในการอนุรักษ์ ทั้งระหว่างฝ่าย “พระป่า” และฝ่าย “ชาวบ้านด้าย” อันตั้งอยู่บนฐานแนวคิดของวิถีชีวิตเพื่อการพัฒนาตน อันกลมกลืนและเอื้อต่อการฟื้นฟูระบบนิเวศทรัพยากรป่าไม้และสัตว์ป่าให้สมบูรณ์และยั่งยืน

3937140 ENTM/M : MAJOR : TECHNOLOGY OF ENVIRONMENTAL
MANAGEMENT ; M.Sc. (TECHNOLOGY OF
ENVIRONMENTAL MANAGEMENT)

KEY WORDS : IMPACT / FOREST / WILDLIFE / RESOURCE /
CONSERVATION / FOREST MONKS / FOREST
MONASTERY

TUNWA CHAITEING : THE IMPACT OF FOREST MONKS ON THE
FOREST AND WILDLIFE RESOURCES CONSERVATION : A CASE STUDY OF
WATPRASITHSAMAKKEE (WATPAHBANTAI) SAWANGDANDIN DISTRICT,
SAKORNNAKHON PROVINCE. THESIS ADVISORS : OPAS PUNYA, Ph.D.
AIM THONGDI, M.A. SANCHAI SUTIPANWIHAN, M.Sc. 365 p. ISBN 974-
662-507-1

Destruction of forest resources leading to reduction of wildlife is a serious environmental problem for Thailand. This is said to have been the result of development that puts too much emphasis on economic growth. This study is set to investigate the role of the forest Sangkha (Aranyawasi) in natural resource conservation. It also examines the impact they have on local people's management of such resources. The study applies the use of a qualitative research technique and of ecology surveys of forest resources and wildlife, both of which are confined within the Prasithsamakkee Buddhist temple.

The study found that forest and wildlife conservation undertaken by the forest Sangkha is a result of a Buddhist worldview, focusing on self-development with the aim of becoming a highly developed human being. This includes an emphasis on kindness and improved wisdom, both of which are considered, under Buddhist ideology, a higher human development. The serious Buddhist practice and its integration with the communities, through the traditional Isan culture —“Heet 12-Khong 14”, has drawn a lot of participation from the community. In conclusion, the conservation of forest and wildlife which takes place can be seen as a collective effort of the forest monks and the people of Ban Tai. It is a result of self-development guided by a Buddhist worldview. They have learned to live in harmony with the environment and have orientation towards sustaining the forest and wildlife ecology.